

Intervenția timpurie în copilărie presupune servicii centrate pe familie

Toți copiii, cu sau fără dizabilități / tulburări de dezvoltare, evoluează prin interacțiunile lor cu părinții și cu persoanele îngrijitoare prin experiențele și oportunitățile create pentru învățare. În acest context, trebuie de subliniat faptul că o condiție esențială pentru o bună dezvoltare a copilului o constituie nivelul **capacităților parentale** și al celor de îngrijire ale părinților și ale persoanelor-cheie din anturajul copilului, care pot oferi aceste oportunități și experiențe. Inițial, intervenția timpurie în copilărie era limitată la furnizarea serviciilor pentru copiii cu dizabilități și familiile acestora. Ulterior, accentul s-a pus pe anturajul ce stimulează dezvoltarea, pe crearea oportunităților și experiențelor, pe participarea copilului la activități de rutină, prin care el să învețe

În cazul în care accentul se pune pe ”furnizarea serviciilor” pentru copil, atenția se concentrează asupra naturii și calității acestor servicii și pe scopul de a schimba comportamentul copilului în mod direct, și nu prin schimbarea condițiilor de mediu.

În cazul în care intervenția timpurie în copilărie este axată pe oferirea experiențelor și oportunităților care ar conduce la promovarea competențelor și participarea activă a copilului la activitățile de zi cu zi, accentul se pune pe formarea capacităților părinților și a persoanelor îngrijitoare de a oferi oportunități și experiențe favorabile și pe crearea unui anturaj stimulator pentru o dezvoltare optimă prin influențe zilnice.

Rolul furnizorilor de servicii de ITC în modelul centrat pe familie

Specialiștii din ITC, în parteneriat cu părinții și familia, au mai multe obligațiuni:

- promovarea unui atașament pozitiv și securizat între copil și părinte / persoana îngrijitoare printr-o îngrijire armonioasă și receptivă;
- identificarea capacităților funcționale / de dezvoltare ale copilului și a necesităților lui;
- analiza mediului de la domiciliu și identificarea adaptărilor necesare pentru asigurarea unei participări și a unei implicări cât mai largi a copilului în activități;
- sprijinul părinților în realizarea adaptărilor necesare și în sporirea oportunităților de învățare;
- monitorizarea influenței acestor strategii asupra dezvoltării copilului și a abilităților lui funcționale, asupra participării / implicării în activități;
- fortificarea tuturor serviciilor ce ar fi în interesul copilului și ar contribui la crearea celor mai ample programe de incluziune.

Rolul părinților în modelul ITC centrat pe familie

Rolul familiei în dezvoltarea copilului este bine cunoscut din toate vremurile. Familia rămâne pilonul de temelie într-un sistem de servicii de ITC eficientă. Primul obiectiv în activitățile cu familia este de a se asigura că **părinții au capacități suficiente** în furnizarea experiențelor și oportunităților de învățare pentru copilul cu dizabilități / tulburări de dezvoltare, condiție pentru o implicare și participare activă a copilului în activități zilnice. O sarcină a specialiștilor din ITC este de a **identifica cele mai adecvate strategii și experiențe** specifice pentru copilul dat și de a susține familia în implementarea lor în viața cotidiană.

Un alt obiectiv major îl constituie sprijinul familiei în **organizarea unei îngrijiri și a unei relații receptive**, care ar putea fi mult mai dificil de atins de către părinții ce cresc un copil cu dizabilități, comparativ cu cei care au un copil sănătos. Al treilea obiectiv este de **a reduce stresul părintesc** condiționat de diagnosticul / starea de sănătate a copilului. Aici este foarte importantă modalitatea corectă de informare a părinților, oferirea perspectivelor în reducerea / soluționarea problemelor de dezvoltare, inspirarea speranțelor într-o evoluție pozitivă sau, eventual, pozitivă în dezvoltarea copilului. Oferirea informației și **suportului multidimensional familiei**, într-un mod prietenos și binevoitor, **identificarea resurselor** accesibile pentru atingerea scopurilor – acestea sunt atribuții importante ale specialiștilor din ITC în lucrul cu familia. Sprijinul eficient al familiei este posibil nu numai în baza capacităților profesionale, ci și a celor de comunicare eficientă. Este importantă maniera în care specialistul implică familia în intervenția

Serviciile centrate pe familie, activitățile în echipă (echipa transdisciplinară) oferă posibilități maxime de implicare a părinților atât în abilitarea copilului cu dizabilități, cât și în susținerea tuturor membrilor familiei. Serviciile centrate pe familie nu se limitează doar la soluționarea problemelor copilului, ci țin cont de necesitățile și prioritățile întregii familii.

Bibliografie selectivă

1. Dunst C.J. Parapatric speciation in the evolution of early intervention for infants and toddlers with disabilities and their families. In: Topics in Early Childhood Special Education, 2012, nr. 31(4), p. 208-215.
2. Guralnick M. The Parenting Model of Developmental Intervention. In: International review of research in mental retardation, 2011, nr. 41, p. 73-125.
3. Patricia A. Snyder, Mary Louise Hemmeter, Lise Fox. Supporting Implementation of Evidence-Based Practices Through Practice-Based Coaching. In: Topics in Early Childhood Special Education, 2015, vol. 35(3), p. 133–143.
4. Puiu Ivan Intervenția timpuri în copilărie Suport de curs Chisinau 2012 (p. 69–93.)
5. Puiu Ivan Servicii de intervenție timpuri în copilărie pentru copilul cu dizabilități și risc sporit Chisinau 2006 (p. 30 - 45.)

Acest articol este elaborat datorită ajutorului generos al poporului american. Opiniile exprimate aparțin Centrului de Intervenție Precoce „Voinicel”, și nu reflectă în mod necesar poziția USAID, FHI 360 Moldova sau a Guvernului SUA.